

*Załącznik do uchwały Nr XL/239/2018
Rady Gminy w Krzynowłodze Małej
z dnia 9 stycznia 2018 r*

**Program Wspierania Rodziny
w Gminie Krzynowłoga Mała
na lata 2018-2020**

S P I S T R E Ś C I

- I. WSTĘP**
- II. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA**
- III. DIAGNOZA SPOŁECZNA**
- IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU**
- V. ADRESACI PROGRAMU**
- VI. CELE PROGRAMU**
- VII. ZASOBY**
- VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY**
- IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**
- X. MONITORING I EWALUACJA**
- XI. PODSUMOWANIE**
- XII. PRZEWIDYWANY EFEKT REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY**
- XIII. MOŻLIWE ZAGROŻENIA, KTÓRE OGRANICZĄ LUB UNIEMOŻLIWIĄ OSIĄGNIĘCIE
ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE
KRZYNOWŁOGA MAŁA NA LATA 2018-2020**

I. WSTĘP

W Polsce funkcjonuje system polityki na rzecz dzieci i rodziny, w ramach którego realizuje się takie zadania, jak udzielanie pomocy finansowej rodzinom z dziećmi w ramach świadczeń rodzinnych, opiekuńczych i alimentacyjnych, świadczenia wychowawczego „500+”, jednorazowego świadczenia przysługującego zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin, tworzenie warunków dla godzenia pracy ze sprawowaniem obowiązków rodzicielskich, ale także kształtowanie warunków dla funkcjonowania rodzicielstwa zastępczego i zwiększenia udziału rodzinnych form opieki nad dziećmi. Ważnym etapem było w tym kontekście wprowadzenie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej 9 czerwca 2011 r. (t.j. Dz. U. 2017r., poz. 697 ze zm.).

Zgodnie ze wspomnianą ustawą wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek ten, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Realizują one ten obowiązek w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

W celu wspierania rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Praca z rodziną jest prowadzona również w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowaniu dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji (grup wsparcia, grup samopomocowych).

Ustawa ta wprowadziła znaczące zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie: pracy z rodziną - co należy do zadań własnych gmin - i organizacji pieczy zastępczej – co należy do zadań własnych powiatu. W systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie, równocześnie

umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej, a celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie, aby dziecko (o ile jest to możliwe) mogło powrócić pod opiekę rodziców. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się w szczególności: alkoholizm, narkomanię, przestępczość, rozpad rodziny, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą oraz przemoc w rodzinie. Problemy te są najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny), zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Niniejszy Program jest propozycją zintegrowanych kierunków działań realizowanych w zakresie opieki nad dziećmi i rodziną na terenie gminy Krzynowłoga Mała. Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich

samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty. Od stycznia 2017r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. Zgodnie z w/cyt. ustawą rodzina może skorzystać z poradnictwa asystenta w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka. Wsparcie to ma być realizowane przez zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży. Praca asystenta ma polegać na wspieraniu rodziny w procesie organizowania kompleksowej pomocy. Asystent rodziny koordynuje różnorodne usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego, umożliwiając przezwyciężenie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową, a także ułatwianie dostępu do wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych. Wystarczy zgłosić się do asystenta zatrudnionego przez ośrodek pomocy społecznej, który na podstawie pisemnego upoważnienia będzie mógł załatwiać w imieniu rodziny sprawy w różnych instytucjach.

II. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY

I DZIECKA

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie jest jednoznacznie definiowane. Według Kodeksu cywilnego (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 459 ze zm.) to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 2204) osobę do ukończenia 17 roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13 roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 682). W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 459 ze zm.) z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.), której art. 16 stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt. 16 pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej z 1961 r. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym dokumentem zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalonej rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. W dokumencie tym w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18 roku życia, i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci (Europejska Konwencja o przystosowaniu dzieci, sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157). Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o statusie prawnym dziecka pozamałżeńskiego (Europejska Konwencja o statusie prawnym dziecka pozamałżeńskiego, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się również w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej. Istnieją także, poza wyżej wymienionymi aktami podstawowymi, wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.),
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 783 ze zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157 ze zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2092 ze zm.),
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzynowłoga Mała na lata 2017-2021.

III. DIAGNOZA SPOŁECZNA

W 2016r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej objął szeroko rozumianym wsparciem 98 rodzin, w tym 72 rodziny z dziećmi. Pośród nich było 35 rodzin wielodzietnych i 7 niepełnych. Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było posiadanie niskich dochodów, wielodzietność i bezrobocie. Pośród korzystających 48 rodzin korzystało ze wsparcia w szczególności z powodu ubóstwa, 41 rodzin z powodu bezrobocia, 29 z powodu niepełnosprawności, 6 z powodu długotrwałej choroby, 61 z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, 1 z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Bezrobocie jest głównym czynnikiem sprawczym ubóstwa. Niesie za sobą nie tylko niedostatek, ale też i negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Prowadzi często do zachowań dewiacyjnych w rodzinie, utrzymania nałogów, marginalizacji, obniżenia poziomu potrzeb bytowych i całokształtu bytowania. W konsekwencji generuje występowanie patologii społecznej oraz nieradzenie sobie w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych. W rodzinach takich często występuje alkoholizm, złe warunki socjalnobytowe, problemy w zakresie opieki nad dziećmi. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny.

Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej. Jak wynika z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu w pieczy zastępczej obecnie umieszczonych jest 5 dzieci, przebywających w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Gmina współfinansuje ich pobyt.

Dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Przasnyszu wskazują, że obecnie 3 rodziny z terenu gminy Krzynowłoga Mała są objęte opieką kuratora w zakresie opiekuńczo-wychowawczym.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w 2016 r. wynika że u 9 rodzin, w których wychowywane są dzieci wszczęto procedurę "Niebieskiej Karty". Policja dokonała interwencji domowych, gdzie sprawcy działali pod wpływem alkoholu oraz zatrzymała do wytrzeźwienia 3 sprawców awantur domowych.

W związku z nadużywaniem alkoholu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych wszczęła postępowania w stosunku do 1 osoby, zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień od alkoholu.

Jak wynika z danych oświatowych w 2016r. na terenie gminy funkcjonowały 3 publiczne szkoły podstawowe, do której uczęszczało 257 uczniów oraz 1 gimnazjum, do którego uczęszczało 71 uczniów. 2 szkoły prowadziły stołówki szkolne oraz 1 szkoła pomieszczenie w którym wydawano posiłki, łącznie dożywianych było 245 dzieci. Na terenie gminy funkcjonuje również 1 punkt przedszkolny. W 2016 r. do punktu przedszkolnego i klasy „O” uczęszczało ogółem 113 dzieci, w tym 6-latków 32 dzieci, 2-5 latków 81 dzieci. W 2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej finansował dożywianie w stołówkach szkolnych i przedszkolach 158 dzieciom z rodzin najuboższych. W ramach udzielania wsparcia w placówkach oświatowych zatrudnionych jest 2 pedagogów oraz logopeda. W ciągu roku odbywają się zajęcia z uwzględnieniem problemów związanych z uzależnieniem i patologii społecznych.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2018-2020. Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działanie mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
- wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia,

- koordynację różnorodnych usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego umożliwiającego przewyższanie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową,
- zwiększenia dostępu do wysokiej jakości usług w zakresie zdrowia. Wzmacnianie rodziny oraz przeciwdziałanie jej wykluczeniu powinno być szybkie i profesjonalne reagowanie na pojawiające się trudności w rodzinie, aby zapobiec kumulacji problemów, która grozi rozpadem więzi i struktury rodzinnej.

Do rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w zależności od stopnia ich nasilenia będą adresowane kompleksowe i długofalowe działania pomocowe. Ingerencja instytucji powinna być ograniczona do szczególnie uzasadnionych sytuacji, a uczestnictwo rodzin w proponowanej pomocy oparte na zasadzie dobrowolności. Zasadą nadrzędną Programu jest ścisła współpraca podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin, co gwarantuje skuteczność podejmowanych działań. Zakłada się, że skuteczność działań w zakresie przeciwdziałania dysfunkcji rodziny będzie osiągana w szczególności poprzez wczesne podejmowanie działań profilaktycznych przed wystąpieniem problemu oraz pracę z dziećmi oraz ich rodzicami w ich środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym. Program zakłada współudział instytucji świadczących usługi na różnych polach polityki społecznej. Usługi te powinny być świadczone w najbliższym środowisku rodziny w ramach lokalnych systemów wsparcia.

V. BENEFICJENCI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020 Z TERENU GMINY KRZYNOWŁOGA MAŁA

Program Wspierania Rodziny skierowany jest do tych rodzin, które z racji doświadczanych problemów przekraczających ich zasoby, nie są w stanie samodzielnie wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. Ze względu na zakres i rodzaj problemów, jakie towarzyszą tym rodzinom, istnieje ryzyko doświadczenia przez nie zjawiska wykluczenia społecznego. Są to rodziny wychowujące dzieci oraz rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone ubóstwem, problemem uzależnienia oraz rodziny dotknięte przemocą.

VI. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY:

Stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie Krzynowłoga Mała.

CEL OPERACYJNY I:

A. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz zwiększanie potencjału rozwojowego rodzin.

Zadania:

- 1) Diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.
- 2) Wspieranie rodzin w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa materialno-bytowego rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości.
- 3) Objęcie pomocą dzieci w szczególności w formie dożywiania, zaopatrzenia w podręczniki szkolne, organizowanie wypoczynku w okresie wolnym od nauki, umożliwianie korzystania z organizowanych form spędzania czasu wolnego.
- 4) Praca z rodziną poprzez prowadzenie pracy socjalnej przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz asystenta rodziny.
- 5) Wspieranie rodzin w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych rodzinom tego wymagającym.
- 6) Monitoring funkcjonowania i wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oparty na zaangażowaniu i współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dobra i bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
- 7) Wspieranie rodzin w zakresie zapewnienia rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.
- 8) Podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno-zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia.
- 9) Rozwijanie systemu wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym psychologicznego i prawnego.
- 10) Wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej działającej na rzecz wspomagania rodzin oraz umacniania w nich więzi rodzinnych.
- 11) Podejmowanie działań zapobiegających niedostosowaniu społecznemu dzieci, przeciwdziałających przemocy w rodzinie i uzależnieniom.

12) Podejmowanie współpracy i wypracowywanie zasad wspólnego działania wszystkich podmiotów działających na rzecz umacniania rodzin.

Realizatorzy:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), Powiatowy Urząd Pracy (PUP), Rada Gminy, placówki oświatowe, poradnie pedagogiczno - psychologiczne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) oraz inne osoby i instytucje pomocowe we wspieraniu rodziny.

Wskaźniki monitoringowe realizacji celu operacyjnego 1.:

1. liczba rodzin objętych pracą socjalną,
2. liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, terapią i mediacją,
3. liczba rodzin wspierających oraz liczba rodzin przez nie wspieranych,
4. liczba zorganizowanych imprez dla rodzin,
5. liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
6. liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
7. liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
8. liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
9. liczba opracowanych i realizowanych środowiskowych programów profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom rodzin
10. liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

CEL OPERACYJNY II:

B. Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym.

Zadania:

- 1) Wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.
- 2) Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych poprzez stworzenie usług i ulg wspierających ich proces edukacyjny.
- 3) Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną (stypendia, zasiłki, dofinansowanie do imprez szkolnych i wycieczek, udział w projektach).
- 4) Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, w tym udział placówek oświatowych w projektach.

- 5) Realizowanie przez szkołę programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym.
- 6) Udzielanie psychologicznego i pedagogicznego wsparcia uczniom znajdujących się w sytuacjach tego wymagających oraz ich rodzicom.
- 7) Podejmowanie przez szkołę działań mających na celu kształtowanie właściwego zachowania nawyków i postaw życiowych.
- 8) Podejmowanie przez szkołę współpracy z innymi podmiotami w zakresie rozwiązywania problemów uczniów z rodzin niedomagających.
- 9) Prowadzenie świetlic szkolnych oraz organizowanie tam zajęć i pomocy dla uczniów.
- 10) Organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów z trudnościami.
- 11) Organizowanie poradnictwa i konsultacji dla rodziców ze specjalistami.
- 12) Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów społecznych poprzez prowadzenie w szkole programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem.
- 13) Podejmowanie działań mających na celu integrację dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Realizatorzy:

GOPS, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), Urząd Gminy.

Wskaźniki monitoringowe realizacji celu operacyjnego 2:

1. liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
2. liczba placówek przedszkolnych oraz liczba dzieci objętych opieką,
3. liczba wyposażonych placówek oświatowych,
4. liczba uczniów objętych pomocą stypendialną i zasiłkami szkolnymi,
5. liczba uczniów biorących udział w zajęciach wyrównawczych,
6. liczba uczniów uzdolnionych, którym przyznano nagrody,
7. liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
8. liczba zrealizowanych programów profilaktycznych oraz liczba dzieci i młodzieży nimi objętych,
9. liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,

10. liczba organizowanych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych,
11. liczba opracowanych i realizowanych projektów na rzecz dzieci oraz liczba osób nimi objętych.

CEL OPERACYJNY III:

D. Opieka nad dziećmi z rodzin niewydolnych wychowawczo, zapewnienie rodzinom i dzieciom bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego.

Zadania:

- 1) Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, prowadzona przez pracownika socjalnego.
- 2) Zatrudnienie asystenta rodziny w celu wspierania realizacji programu,
- 3) Podejmowanie działań w celu zapewnienia nadzoru kuratora nad nieletnimi pozbawionymi dostatecznej opieki ze strony rodziców.
- 4) Współdziałanie podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny celem przepływu informacji i podjęcie stosownych działań.
- 5) Organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego w szkole oraz w placówkach specjalistycznych dla dzieci z rodzin niewydolnych.
- 6) Prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową.
- 7) Priorytetowe przyjmowanie do punktów przedszkolnych dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.
- 8) Organizowanie wobec dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo w szkole dostępnych form wsparcia (kółka zainteresowań, zajęcia wyrównawcze i inne),
- 9) Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia poprzez m.in. realizację projektów promujących zdrowie.
- 10) Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych uzależnieniom, przemocy w rodzinie oraz przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).

Realizatorzy:

GOPS, placówki oświatowe, Urząd Gminy, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna. .

Wskaźniki monitoringowe realizacji celu operacyjnego 3:

1. liczba dzieci i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia,
2. liczba realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,

3. liczba opracowanych i realizowanych programów lub działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie i przestępczości oraz liczba osób nimi objętych.
4. liczba spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży.

VII. ZASOBY

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówka wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe szczebla podstawowego i ponadgimnazjalnego oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Przasnyszu, Powiatowy Urząd Pracy w Przasnyszu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

Realizacja założeń Programu powinna przyczynić się do:

1. zwiększenia potencjału rozwojowego rodzin,
2. podniesienia skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom,
3. podniesienia świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,
4. wzmocnienia rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
5. zapewnienia rodzinom bezpieczeństwa socjalnego.
6. podniesienia poziomu wychowania i edukacji dzieci i młodzieży,
7. objęcia pomocą uczniów ubogich, uzdolnionych i niepełnosprawnych,
8. rozwijania środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży,
9. zwiększenia możliwości uczestnictwa dzieci i młodzieży w kulturze, sporcie i rekreacji.
10. pełniejszego zaspokajania potrzeb zdrowotnych i rehabilitacyjnych rodzin i dzieci,
11. przeciwdziałania uzależnieniom oraz zjawisku przemocy w rodzinie,

12. wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa rodzin i dzieci.
13. zminimalizowania liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej
14. integracji społeczności lokalnej i rozwoju grup samopomocowych wzrostu zaangażowania organizacji lokalnych w podejmowaniu działań środowiskowych.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

X. MONITORING I EWALUACJA

Monitoringiem Programu zajmować się będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej, wykorzystując informacje oraz dane ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwane od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań.

Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej. Sprawozdania z realizacji programu przedkładane będą w terminie ustawowym, każdego kolejnego roku za okres jego obowiązywania.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje i przedstawia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

XI. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Krzynowłoga Mała oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny,

ochronny a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystywaniu też własnej aktywności i potencjału jaki posiada. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań.

XII. PRZEWIDYWANY EFEKT REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

- 1) rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej z terenu gminy zostaną objęte wsparciem asystenta rodziny,
- 2) asystentowi rodziny stworzy się możliwości do podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach oraz samokształcenie,
- 3) rodzinom objętym wsparciem asystenta rodziny umożliwi się dostęp do poradnictwa specjalistycznego,
- 4) u rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny przewiduje się poprawę ich funkcjonowania (lepsze relacje w rodzinie, nabycie umiejętności gospodarowania budżetem, utrzymanie czystości w mieszkaniu, zachowanie higieny osobistej, większe zainteresowanie ze strony rodziców edukacją dzieci ich stanem zdrowia),
- 5) ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w szeroko rozumianej pieczy zastępczej,
- 6) rozszerzenie oferty działań pomocowych, kulturalnych, oświatowych na rzecz rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodziny wielodzietnej (Karta Dużej Rodziny),
- 7) konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji.

XIII. MOŻLIWE ZAGROŻENIA, KTÓRE OGRANICZĄ LUB UNIEMOŻLIWIĄ OSIĄGNIĘCIE ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KRZYNOWŁOGA MAŁA NA LATA 2018-2020

1. Niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodzin niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę jej

funkcjonowania w środowisku.

2. Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie asystentom rodziny podnoszenie swoich kwalifikacji, jak również uniemożliwi zatrudnienie specjalistów (np. psychologa, pedagoga, radcę prawnego), którzy swoimi działaniami mieliby wesprzeć pracę asystenta rodziny. Należy mieć świadomość, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy szereg nowych zadań nie zabezpieczając środków finansowych na ich realizację.

Przewodniczący Rady Gminy

/-/ Bogdan Stryjewski